

XXIV. Országos Arany János Irodalmi Verseny
2016. november 16.

MEGOLDÁS

Kedves Kollégák!

Köszönjük, hogy több hónapos munkával felkészítették tanítványaikat a versenyre. Reméljük, örömet jelentettek az olvasmányok, sikeres volt a tanulókkal való együttműködés.

Az alábbiakban a megoldások leglényegesebb elemeit adjuk meg. Az elbírálás alapszem pontjai: a mű részletes ismeretének bizonyítása, a feladathoz való rugalmas alkalmazkodás, a szabatos és árnyalt fogalmazás.

A bíráló szaktanár csak az elvárhatóan teljes értékű válaszra adja a maximális pontszámot; a hiányos, pontatlan megoldást – a saját belátása szerint mérlegelve – köztes egész pontszámmal érték elje. Kérjük, fél pontot ne adjanak!

A megoldási kulcs 12 oldalas.

Nem küldhető tovább az a dolgozat (tartalmában bármennyire értékes), amelyben a **súlyos helyesírási hibák száma ötnél több**, vagy a **helyesírási hibák száma meghaladja a 30-at**, valamint az **olvashatatlan, rendezetlen írásképu** dolgozat.

Kérjük,

- **piros színű tollal** javítsanak;
- a jó megoldásokat jelöljék **pipával**, a hiányzókat **hiányjellel**;
- az elért pontszámokat a feladatok melletti **négyszögekbe írják be**, a feladatlap **összpontszámát vezessék át a címloldal aljára**;
- a 120 pontot elért dolgozatokat **2016. december 6-ig** adják fel postán a következő címre:

Arany János Irodalmi Verseny
Eötvös József Gimnázium és Kollégium
2890 Tata, Tanoda tér 5.

Köszönjük munkájukat, együttműködésüket!

I. Arany János: Katalin

1. A Katalin cím után Arany János a műfajt is kijelölte. Az összekevert betűkből állítsa össze a szót!

ikébőtle sz ly ö

költői beszély

1	
---	--

2. Nevekkal egészítse ki a verssorokat!

a) „Hol a felhőnek fészke van,
S a völgyben, ott hol .... folyam
Őrült kacajjal elrohan”

Vág

b) „Szerencsését megalkotád:
Hogy, elhagyván őt ...,
Mindenki úgy tisztelje, mint
... asszonyát.”

Budetin(t)

Oroszlánkő(nek)

c) „S bár nem hajolt vészek között,
Melyekbe százszor ütközött,
Meküzde és meg nem törék.
Így áll előtted ...,
A férfiu, kinél jövőd
Reményét, kincs gyanánt letőd:
Koros, de bajnok s büszke vőd.”

Jakusics

d) „Mint máglya, ég a tele hold
Magas ... ormain:
Nyílt ablakából kihajolt
... leánya, ...”

Fátra

Szunyog

Katalin

7	
---	--

- 3.

„Ő tudja, hogy közelg a vész,
Mely gyermekére törni kész –
S amit szorongó keble sejt,
Borzaszt, gyötör, kétségbe ejt.
Miért ez a halotti csend?
Férje hová s mi végre ment?
Gyors távozása mit jelent?
Haragját, amellyel tele
Sértett apai kebele,
Miért nem mennydörögte le?
Miért akadt el ajakin
A bosszuvágy, mint néma kin?
Arcán miért színlel jeget?
Hol vére – mint égő folyam
Hegyek lávás odúiban –
Kirohanással fenyeget?
Ah, volna most is bár olyan!
– Zsémbes, dacos, nyers, mint szokott,
Mentségre nem tűrő okot;
De – mint felleg, mely hirtelen

Kitör s ha célt talál, ha nem
Villámival – tovább megyen, –
Egyszerre föl- kilobbanó,
Kinek rövid lángját legott
Eloltja a józan való:
Rettegni úgy nem volna ok.
De most mi történik? mi fog...?

Említsen meg három olyan cselekménymozzanatot, amely az idézett sorokban leírtakat megelőzi!

- a) Katalint Jakusics jegyezte el apai kívánságra.
- b) Forgács titokban meglátogatja Katalint, megszőktetné szerelmét.
- c) Szunyog értesül a hivatlan látogatóról (Forgácsnak menekülnie kell; az indulatos apa rá is lö stb.)

3 pont

Említsen meg három olyan cselekménymozzanatot, amely az idézett sorokban történeteket követi!

- a) Szunyog sziklabörtönt készítettett.
- b) „S leány meghalni záraték.”
- c) Szunyog lelkiismeret-furdalása örületté válik (Forgács kiszabadítja Katalint; Szunyog üldözi őket; Katalin meghal; Forgács meghal stb.)

3 pont

A fentiekben nem szereplő, de helyes válasz is pontot ér.

6	
---	--

4. „Vezéri: egy örült s halott.”

Értelmezze az idézetet! Milyen szituációban, kikre vonatkozik?

a szituáció: **Oroszlánkő várának ostroma** (1 pont)

az örült: **Szunyog** (szolgáival üldözi az elrabolt lányát) (1 pont)

a halott: **Forgács** (Jakusics megölte, a szolgák „Dárdák nyelére emelik”) (1 pont)

3	
---	--

5. Döntse el az állításokról, igazak-e vagy hamisak!

I Forgács a „mátkajelet” a folyóba hajította.

H Katalin azért nem szökött meg szerelmével, mert félt az apjától.

H Katalin édesanyja lánya elvesztése miatt a halálba menekült.

3	
---	--

II. Nathaniel Hawthorne: A hétormú ház

1. Milyen családi viszályra nyúlik vissza a regény (románc) cselekményének előzménye?

Pyncheon ezredes igényt tartott a boszorkánysággal vádolt Matthew Maule telkére. (1 pont)
Miután a férfit kivégezték, kunyhója helyén (átok sújtotta földön) építtette fel a hétormú házat.
(1 pont)

2	
---	--

2. Mi az a jelentős esemény Hepzibah életében, amelyre az alábbi idézet utal?

„... épp abban a pillanatban lestük meg Hepzibah Pyncheon kisasszonyt, amikor patrícius hölgyből plebejus nővé válik.”

Hepzibah szatócsboltot nyit.

1	
---	--

3. Hogyan változtatja meg a hétormú ház lakóinak életét Phoebe érkezése?

„Mintha a hétormú házból minden zordság kiveszett volna, mióta betette a lábát.”

„... Phoebe nélkülözhetetlen lett két ügyefogyott lakótársa számára, élni sem tudtak már nélküle.”

„Clifford egészen megfiatalodott, míg Phoebe vele volt.”

3	
---	--

4. Miről szól Holgrave elbeszélése?

Matthew Maule, a boszorkánymester unokája hipnózissal hatalmába kerítette Alice Pyncheont, az ezredes dédunokáját. Így akarta megleckéztetni a lányt büszkeségéért, de Alice halála büntudatot ébresztett benne.

3	
---	--

5. Mi az oka a Clifford és Jaffrey Pyncheon bíró között kialakult ellentétnek?

Nagybátyjuk halálának bizonyos körülményei, melyeket utólag idézhet elő, erőszakos tette utalnak. Jaffrey Pyncheon terelte a gyanút Cliffordra, akit ártatlanul börtönbe zártak. Szabadulása után azért kereste fel a bírót a hétormú házban, mert azt hitte, hogy Clifford rálelt a nagybácsi vagyonára.

4

6. Értelmezze az „Éden virága” fejezetcímét!

A vihar után Alice virágai kinyíltak, „úgy tűnt, mintha misztikus kifejezései lennének annak, hogy a házban valami beteljesedett.” A fejezet címe előretal a történet szerencsés végkimenetelére, Holgrave és Phoebe szerelmének beteljesedésére.

3

7. Mi a Pyncheon ezredest ábrázoló kép titka?

A boszorkánymester fia, az építőmester a falba véste a titkos rekeszt, amely rejtekhelye az indián adománylevélnek. Az okirat tanúsítja, hogy a Pyncheonoknak óriási kiterjedésű birtokokat juttattak Amerika keleti részén.

Ez az a kincs, amit hiába kerestek, és most, amikor megtalálták, már elvesztette értékét.

4

III. Ambrus Zoltán: Midas király

1. Értelmezze a mű címét 3-4 mondatban!

Bíró Jenő második házasságkötése után „amihez hozzányúlt, arannyá változott a keze között, mint Midas királyról beszél a mese.” A felesége pénzére – amiért elkövette a „gaztettet” – sosem volt szüksége, mégis meggyűlölte a nagy vagyont, élete megrontójának tekintette. Úgy gondolta, hogy az aranyért lemondott a lelkiismeretéről is. Az arany lassanként elvette Bíró életét, megundorodott attól, amit cselekedett, nem tudott önbecsülés nélkül élni.

Tartalom: 3 pont, nyelvi minőség 1 pont

Elfogadható minden, a megadott válasszal tartalmában megegyező megoldás.

4

2. A regény mindkét kötetében fontos szerepet játszik egy-egy nőalak. Kik ők?

az 1. kötetben: *Völgyessy Bella*

a 2. kötetben:

Galanthay Masa

2

3. Állítsa sorrendbe Bíró életének különböző helyszíneit! A számokat írja a helyszínek neve elé!

2 Biarritz   4 Monte Carlo   3 Budapest   1 Trouville   (csak ez a sorrend fogadható el)

1

4. A regény második kötete levelekkel kezdődik. Kik leveleznek egymással?

Galanthay Masa grófnő és Szoláry Helén kisasszony

2

5. Az ördög két alkalommal látogatja meg Bíró.

Mikor? 1. alkalom: *Trouville-ban, Masa grófnővel való megismerkedése után*

2. alkalom: *Budapesten, miután Masa felfedezte titkát*

Miért?

1. alkalom: *Azért, hogy meggyőzze: vegye feleségül Masa grófnőt (biztosítsa gyermeke jövőjét, fogadja el a nagy vagyont adta biztonságot).*

2. alkalom: *le akarja beszélni Bíró az öngyilkosságról*

4

6. A naplójába írt vallomása alapján miért érzi úgy Bíró, hogy gaztettet követ el, ha feleségül veszi a grófnőt?

Mert nem szereti szerelemmel, csak érdekházasságot köt vele.

1	
---	--

7. Ki ő? Mi ez?

Palika: (Völgyessy) Bella és Bíró (Jenő) gyermeke.

barna hárászkendő: Bella kendője, ebbe burkolózott, ha fázott (ezt őrizte Bíró).

Kismező utca 123.: A mézeskalács házikó / ide akartak költözni Bellával / ezt a házat rendezte be Bíró Bella emlékére.

Angelus: Bíró egyik alkotása

Kakastollas ember: Annak a történetnek a főszereplője, amelyet Bíró mesélt Bellának és a gyerekeknek, mikor Bella arcképét festette.

Ilmavölgy: Az a hely Dél-Magyarországon, ahová Bíró Bellát viszi gyógyulni. / Bella halálának helyszíne.

6	
---	--

IV. Rejtő Jenő: Vesztegzár a Grand Hotelben

1. Miért és mennyi időre kerül vesztegzár alá a Grand Hotel?

bubópestis miatt - három hétre

1	
---	--

2. Állítsa sorba a regénybeli szerepeket, amelyekben feltűnik Van der Gullen Félix/Félix Crickley!

- misszionárius
- londiner
- pizsamás, lámpaernyős férfi
- a kormányzó fia
- orvos
- „Jáva Réme”
- magándetektív
- gyilkos

c)	f)	h)	a)	e)	b)	g)	d)
----	----	----	----	----	----	----	----

(hibátlan sorrend 5 pont; 1 hiba 4 pont; 2 hiba 3 pont; 3 hiba 2 pont; 4 hiba 1 pont; 5-8 hiba 0 pont)

5	
---	--

3. Keresse meg az alábbi szereplőkhöz tartozó párokat és nevezze meg a kapcsolatuk jellegét!

Hacker, Nalaya király, Houldné, Dzsilda

Szereplő	A párja	A kapcsolat jellege
Kund Wolfgang	Nalaya király	üzlettársak (vendéglőüzemek bérleti jogának birtokosai 10 évre)
Johannes Bruns	Hacker	Hacker előbb zsarolja Brunst, majd a magántitkára lesz
Martin	Dzsilda	szerelemi viszony
Arthur Cocklin	Houldné	házastársak

4	
---	--

4. A hotel lakói közül négyen is magukra vállalják Ranke doktor meggyilkolását. Kik ők, és mire hivatkoznak beismerő vallomásukban?

- a) **Félix: Ranke szemtanúja volt egy betörésnek, amit Félix követett el**, majd a tárgyaláson ismét találkoztak, így Félix attól tartott, hogy **a doktor felismerte**, ezért leszúrta egy nála lévő törrel.

- b) **Lindner (a kövér baritonista): felbosszantotta**, hogy **Ranke**, amikor a szobacseréről érdeklődött, ingerülten, türelmetlenül viselkedett vele (megragadta a karját, kiáltozni kezdett), majd megütötte, és ekkor **Lindner dulakodás közben leszúrta** egy színpadi törrel.
- c) **Maud: Ranke** azzal **zsarolta**, hogy felfedi származását, nyilvánosságra hozza, hogy többszörös gyilkos leánya, ezért **pénzt követelt Maudtól**, aki utánament és hátba szúrta egy törrel.
- d) **a herceg (Sergius): meg akarta akadályozni, hogy Ranke bemenjen Maudhoz, elfogta a düh**, kitepte a doktor kezéből a telefonkagylót, goromba volt hozzá, **mire az kinevette**, erre leszúrta a keze ügyében lévő törrel.

4

5. Melyik szereplőre illenek a következő apróhirdetések?

- a) „Érdekes, szép arcú, ápolt, jól öltözött, táncolni tudó fiatalember keresi érett, jól szituált hölgy társaságát.”
Jelige: Megszöktetnélek **Erich Kramartz**
- b) „Nemesi származású, 60 év körüli úriember keres segítséget, aki megszabadítaná múltja sötét árnyaitól.”
Jelige: Hogyha két életem volna... **Sergius herceg**
- c) „Komoly érdeklődőket várok áttörő jelentőségű kémiai felfedezésem értékesítésére.”
Jelige: Banánoxid **Richard Decker /Decker professzor**
- d) „Szép alakú, figyelemre méltó özvegyasszony, komolyzenei múlttal keresi hasonló érdeklődésű párját.”
Jelige: Hit és szerelem **Signora Relli /Signora Manzini**
- e) „Magas rangú, fiatal rendőrtiszt keres egy szökött vőlegényt és egy foltos szőnyeget.”
Jelige: Ököl **Elder főfelügyelő**
- f) „Szibériai származású, dohányos, talpraesett fiatal nő keres határozott és bátor megmentőjét, aki rabul ejtené a szívét.”
Jelige: Jóban, rosszban **Maud Borckman**

6

V. **Szabó Magda: Mondják meg Zsófikának**

1. A regényben több olyan tárgy is megjelenik, amely a szereplők egymás iránti ragaszkodását, szeretetét fejezi ki. Soroljon fel ezek közül kettőt!

angyalos lánc, fából faragott báránka

(Tóbiás, a koponya; Dóra szőrnyula, a kőművestől kapott körte)

1 pont két tárgy felsorolása

0 pont 1 tárgy említése vagy hiányzó válasz

1

2. A következő állítások mindegyike tartalmaz valamilyen téves információt. Jelölje a hibát, majd írja le helyesen az állítást!

a) A főszereplő először a tanácsházán keresi édesapja egykori iskolatársát, Pongrácz Istvánt.

A főszereplő először a tanácsházán keresi édesapja egykori **betegét**, Pongrácz Istvánt.

- b) Nagy Zsófia azért járt korrepetálásra nyáron az iskolába, mert megbukott nyelvtanból.
Nagy Zsófia azért járt korrepetálásra nyáron az iskolába, mert kapcsolatba akart kerülni Pista bácsival, hogy **megtudja, mit akart neki üzeni az édesapja a halála előtt**.
- c) Zsófi a kamrájukba zárja a keresztapját, Haller Kálmánt, hogy a férfi ne tudjon elszökni a családjától.
Zsófi a(z) **(Országos Érem)múzeum pánccélfülkéjébe / pánccéltermébe** zárja a keresztapját, Haller Kálmánt, hogy a férfi ne tudjon elszökni a családjától.
- d) Miután Viki Bécsbe szökött, a testvére, Dóra gyermekotthonba került.
Miután Viki Bécsbe szökött, a testvérét, **Dórárt Pongrácz István örökbe fogadta**.
- e) Zsófi a fegyelmi tárgyalásán Marianne biztatására sem árulja el Kálmán bácsi titkát.
Zsófi a fegyelmi tárgyalásán **Dóra biztatására** sem árulja el Kálmán bácsi titkát.

5

3. Mi a jelentősége az alábbi, látszólag értelmetlen mondatnak?

„Két hét szűcs puff.”

A diákok, köztük Zsófi is, ennek a mondatnak a segítségével jegyzik meg a zöngétlen mássalhangzókat. (A mondatot Márta néni tanítja nekik, aki arra törekszik, hogy az elméleti tudnivalók elsajátítását minél közelebb hozza a gyakorlathoz, hogy könnyebb legyen a gyerekeknek megjegyezni.)

1

4. Ki gondolja, kiről, milyen szituációban az alábbiakat?

- a) „Hogyne, majd elhiszem, hogy kimerültél két mondatról – (...) – Egész nap fekszel, a kutya se nyit rád ajtót, örülhetsz, ha szól hozzád valaki.”

Ki? **Szabó Márta (tanárnő)** Kiről? **Pongrácz Istvánról**

A szituáció: Akkor gondolja ezt, **amikor meglátogatja Pongrácz Istvánt az otthonában**, de a beteg, idős ember nem fogadja túl szívélyesen.

- b) „Képes volna elküldeni Okosnak öt is! Lám, mindig azt hitte, fájna neki, ha valaha más-más iskolához helyeznék őket. Hát nem fájna! Ugyan, bánja is ő.”

Ki? **Szabó Márta (tanárnő)** Kiről? **Hidas József (tanár)**

A szituáció: Szabó Márta **vacsorázni hívja Hidas Józsefet, miután a Neveléstudományi Intézetben járt**, ahová át akarják helyezni tudományos munkatársnak. (A férfi az áthelyezés mellett érvel, ami rosszul esik Mártának.)

a)	Ki? Kiről? kérdésekre adott válasz:	1 pont
	A szituáció jellemzése:	1 pont
b)	Ki? Kiről? kérdésekre adott válasz:	1 pont
	A szituáció jellemzése:	1 pont
	Összesen:	4 pont

4

5. Kikre utalnak az alábbi idézetek? Írja a szereplő neve elé az öt jellemző idézet betűjelét!

- d) Haller Kálmánné
f) Haller Marianne

- a) Nagy Zsófia
- b) Papp Judit
- e) Pongrácz István
- c) Vadász Györgyné

- a) „... egyetlen tantárgy sem érdekelte, a legcsekélyebb érdeklődést vagy részvétet sem mutatta senki gondja-baja iránt, mindent összecsapott vagy egyszerűen meg se csinált.”
- b) „... hátulról előre és előlről hátra tudja a leckéjét, és a legszebb dolgot írja a tavaszról, mert összeolvasta róla az összes Goethe- meg Heine-verseket (...), csak sose járt erdőben május táján, és nem tudja biztosan, milyen illata van a gyöngyvirágnak.”
- c) „... csepp, vékony csontú, nagy szemű, szőke nő volt, gyerekesen pici végtagokkal, gyerekes szájjal. (...) A férje évekként ezelőtt külföldre szökött ...”
- d) „... bizalmatlan, firtató, aki kiforgatja barátnői retiküljét, és elolvassa minden levelüket, (...) aki kiírja az osztálykönyv adatait, és hallgatózik a tanári szoba ajtajánál a konferencián, aki az ajtó mögül nézi, hogy csókolódik vőlegény bátyja ...”
- e) „Bozontos szemöldöke van, a szeme kék. A lába gipszben, nem néz se jobbra, se balra; (...) harapós, olyan, mint egy vén kutya.”
- f) „... mennyit ad magára, milyen gondosan becsavarja a haját este, nem is kell figyelmeztetni, és a modora, a viselkedése olyan, mintha felnőtt volna, nem gyerek; (...) kitűnő tanuló, kinn nyaral a németországi nemzetközi táborban ...”

5-6 jó megoldás 3 pont, 3-4 jó megoldás 2 pont, 2 jó megoldás 1 pont 0-1 jó megoldás 0 pont

3	
---	--

6. Értelmezze az alábbi részleteket! Válaszát 3-4 összefüggő mondatban fogalmazza meg!

- a) „Olyan keserű minden gondolata, hogy meg tudná mérgezni vele az egész világot. Még a saját gyereke is nehezen kezelhető (...), hát majd a többi negyven, negyven idegen ... Sose fogja megbocsátani Dobaynak, hogy iskolába kényszeríti.”

b)

Zsófi édesanyjának, (dr. Papp) Juditnak a helyzete gyökeresen megváltozik a férje, (dr. Nagy Gábor) halála után. A tragédiát tetézi, hogy már nemcsak a saját kamaszodó lányának (a számára) sokszor érthetetlen viselkedésével kell szembesülnie, hanem a beosztásának megváltozása miatt egy egész osztálynyi diák hasonló problémáinak a megoldásában közreműködni. Az új, tanári beosztása a régi, neveléstudományi kutatómunkához képest visszalépést jelent a pályáján, ráadásul okkal tart is tőle, mivel kevés gyakorlati érzékkel rendelkezik, amire pedig az új feladat ellátásához nagy szüksége lenne.

- c) „Rengeteg apád van. Úgy látszik, ha egy kisgyerek árván marad, annak apja lesz az egész világ.”

Szabó Márta, Zsófi osztályfőnöke mondja ezt búcsúzásképpen a tanítványának, amikor véglegesen eldönti, hogy elfogadja az állást a Neveléstudományi Intézetben. Az előző napi fegyelmi tárgyaláson megbizonyosodott arról, hogy sokan (Pongrácz István, Kis András, Fehérvári) támogatják, védik, szeretik az apa nélkül maradt gyermeket. Úgy érzi, ezzel a megerősítéssel megadta Zsófi kérdésére a választ, most már nyugodtan elengedheti a lány kezét, amit az előző napi tárgyaláson még fognia kellett.

3-3 pont

Tartalom: 2 pont, nyelvi minőség 1 pont

Elfogadható minden, a megadott válasszal tartalmában megegyező megoldás.

6	
---	--

VI. Péterfy Gergely: A kitömött barbár

1. Mi kapcsolja Kazinczyt az alábbi helységekhez?

Széphalom	lakóhelye házassága után
Sátoraljaújhely	a vármegyei levéltárban dolgozott, élete utolsó időszakában ebből élt
Munkács, Kufstein	börtönéveinek helyszíne
Érsemlyén	anyja háza, gyermekkorának, ifjúkorának helyszíne
Ónod	felesége itt élt szüleivel

5 jó megoldás: 2 pont; 4 jó megoldás: 1 pont;

2	
---	--

2. Mit jelentett Kazinczy Ferenc számára az *emember* kifejezés?

Kultúrember, művelt ember, nyugati ember, aki jobbra és többé tökéletesítette önmagát, aki nem születési előjoga vagy pénze miatt kap társadalmi elismerést.

1	
---	--

3. Csoportosítsa a szereplőket aszerint, hogy kivel állnak rokoni, családi vagy közeli kapcsolatban!

Magdalena, Pepi, Bossányi Zsuzsánna, Jozefa, Christine, Roggendorf, Dienes, Lowkowitz herceg, Józsi

Kazinczy Ferenc	Bossányi Zsuzsánna („a nagyságos mama”), Dienes, Józsi
Angelo Soliman	Magdalena, Jozefa, Lowkowitz herceg
Török Sophie	Pepi, Christine, Roggendorf (nagyanyja)

A helyesen kitöltött sor: 1 pont

3	
---	--

4. Soroljon fel legalább 3 közös és 3 eltérő vonást Kazinczy és Angelo Soliman életéből, sorsából!

Közös jellemzők: környezetük félelme, irtózása tőlük, átlagon felüli műveltségük, a környezettől elütő öltözködésük, számkivetettségük/idegenségük, bizonytalan anyagi helyzetük/kiszolgáltatottságuk, szabadkőművesség, maguk is betegesen rettegnek bizonyos dolgoktól (csuha, börtön) és minden olyan motívum, ami a javító tanár számára a mű alapján indokolható.

Eltérő vonások: bőrük színe, társadalmi helyzetük, életkoruk, lakóhelyük (Kazinczy a magyar vidéken él, Angelo az osztrák fővárosban), Solimannak egy, Kazinczynak nyolc gyermeke születik, Angelo maga neveli fel a lányát, Kazinczy egy idő után rokonokhoz adja őket, Soliman túléli a feleségét, Kazinczy nem és bármi más, amit a javító tanár a mű alapján indokolhatónak tart.

2-2 pont jár, amennyiben legalább 3 elem szerepel a felsorolásokban.

4	
---	--

5. Határozza meg egy-egy szóval/kifejezéssel, mi a szimbolikus különbség a „*francia kert*” és az „*angol kert*” között! Melyiket szeretné Sophie, melyiket Kazinczy?

Sophie számára a *francia kert* a bécsi zárda udvarán, **rendet, tisztaságot, nyugalmat** sugall, **Kazinczy Ferenc** számára azonban a francia kert a rabságot és az elnyomást jelképezte, az ő ideálja az *angol kert*, a **szabadság rendetlensége**, műrommal, zabolázatlan növényekkel.

2	
---	--

6. A regény 11 fejezetéből nyolc majdnem azonosan indul. Állítsa a regénybeli sorrendbe a fejezeteket kezdő mondatokat!

- A) *Ahogy álltam a Természettudományi Múzeum raktárában, szemben a kitömött, fekete testtel, eszembe jutott, hogy a családjainkat ugyanúgy áthatotta az elrontott mérték, ahogy széphalmi házunk, és a hiba itt sem a tervből származott.*
- B) *Ahogy álltam a Természettudományi Múzeum tetőtéri raktárában, és velem szemben a vörös szekrényben ott állt a fekete test, eszembe jutott, ahogy Ferenc elmesélte, milyen különös viszony fűzte Angelo Solimant a múzeumhoz.*
- C) *Ahogy álltam a Természettudományi Múzeum tetőtéri raktárában, szemben a fekete testtel, amely a vörös szekrény izzó mélyéből lépett felém, eszembe jutott az utolsó nap Széphalmon.*
- D) *Ahogy álltam a Természettudományi Múzeum tetőtéri raktárában, és velem szemben a vörös szekrényben ott állt a fekete test, eszembe jutott az a nap, amikor Ferenc először beszélt Angelo Solimanról.*
- E) *Ahogy álltam a Természettudományi Múzeum tetőterében, és velem szemben ott állt a fekete test, eszembe jutott az a nap, amikor a kolera híre megérkezett Széphalomra.*
- F) *Ahogy álltam a Természettudományi Múzeum tetőtéri raktárában, és velem szemben, a vörös szekrényben ott állt a fekete test, eszembe jutott, hogy billent át bennem a vesztegár utolsó napjaiban tettvágyba a tétlen rettegés.*
- G) *Ahogy álltam a Természettudományi Múzeum tetőtéri raktárában, szemben a fekete testtel, amely a vörös szekrény izzó mélyéből lépett felém, eszembe jutott apám temetése, amelyen a családból ketten vettünk részt Ferencel.*
- H) *Ahogy álltam a Természettudományi Múzeum tetőtéri raktárában, szemben a fekete testtel, amely a vörös szekrény izzó mélyéből lépett felém, eszembe jutott, hogy olyan szertartásosan, olyan előírászerűen éltünk Ferencel, mintha színpadon mozognánk.*

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
B)	E)	X	D)	X	X	A)	G)	F)	H)	C)

8 jó: 4 pont; 7-6 jó: 3 pont; 5-4 jó: 2 pont; 3-2 jó: 1 pont

4	
---	--

7. Kazinczy Ferenc és felesége hogyan akarták nevelni a gyerekeiket, mi volt a céljuk? Sikerült-e ezt a céljukat megvalósítani?

Művelt, széles látókörű embereket akartak nevelni, akik jobbak, mint kortársaik, ezért a nevüket is úgy választották, hogy ne átlagos, hétköznapi legyen. (1 pont)

Nem sikerült, mert közben elszegényedtek, nyomoruk miatt a gyerekek rokonaikhoz kerültek. (1 pont)

2	
---	--

8. Értelmezze a következő idézetet!

„Most ennek a rongyos, dermedt nyájnak az élén állt Angelo, maga is rendszerezve”

Angelo Soliman cédrusfával kitömött bőre a **Természettudományi Múzeumban egzotikus állatokkal** (strucc, tapír, vízidisznó, trópusi madarak, zebra, óriáspython, gorilla) (1 pont) és három **másik kitömött afrikaival** (Pietro Angiola egy tevéen ülve, egy etióp kertgondozó, Joseph Hammer,

valamint egy névtelen kislány) együtt került a „másodrendű, lefokozott múzeumi tárgyak raktárába”.(1 pont)

2

VII. Rónaszegi Miklós: A Rettenetes Kartal

1. Ki mondta kinek?

- a) „Jöjj el Budára, megkapod a jutalmadat!” **Caroberto Kartalnak**
- b) „Kend mindig csak arra vár, hogy egyszer jön a király, és igazságot tesz.” **Kartal az apjának**
- d) „Magyarul se tudsz!” **Vencel Carobertónak**
- e) „ Azt mondta, ganédombon a becsületed. Én meg azt álmodtam, hogy megcsókolt.” **Kartal Benedeknek (Virágról)**
- f) „Amelyikre rámutatsz, az lesz az igazi.” **Kartal Carobertónak (a koronáról)**
- g) „A magam földjén én vagyok az isten.” **Csák Máté Gentilis bíborosnak**

6

2. Hogyan veszett el a királyi gyűrű? Ki lopta el? Miért? Ki adta vissza?

Caroberto ujját megcsípte egy szúnyog, ezért lehúzta a gyűrűt. „Látták (...), hogy a király a nyakába akasztja”, és onnan tűnt el éjszaka. (1 pont)

Cseszneki Demeter lopta el (álompport szórt a király borába), Ivánka volt a futár. Iratokat, adományleveleket akart vele hamisítani Gyürkefia. (1 pont)

Kartal, a parasztfiú adta vissza. (1 pont)

3

3. Miért jött el Loránd lovag Normandiából? Kinek és mit fogadott szent esküvéssel? Milyen jelzővel illették ezért?

Szent esküvéssel fogadta meg Blanchefleur hercegisasszonynak, hogy a magyarok királyát trónra segíti.(1 pont) Loránd, a szavatartó. (1 pont)

2

4. Három feltételnek kell teljesülnie ahhoz, hogy valaki magyar király lehessen. Sorolja fel ezeket!

- a) a pápa jelölje
- b) Szent István koronája kerüljön a fejére
- c) az országló nagyurak válasszák királyukká

3

5. Ki a „Rettenetes Kartal”?

A közhiedelem szerint: félelmetes, pusztító, titokzatos, kitalált rablólovag. (1 pont)

Az igazi: Kartal-Kurszán nemzetség sarja Péterfia János, azaz Kartal. Apja figyelmeztette, hogy hiába János a keresztény neve, az igazi mégis Kartal, amelyet senki sem merte viselni a rokonságból. Kartal saját értelmezésében ő is „rettenetes”, vagyis félelmetes, legyőzhetetlen, rettenthetetlen lovag.

2

6. Ki kit szeret? Egészítse ki a táblázatot!

Perchtold mester	Zsuzsanna
Loránd	Anna (Csóka)

Kartal	Bankó Virág
--------	-------------

3

7. Caroberto hogyan szerzett tudomást minden ármánykodásról?

Azt színlelte, hogy nem tud magyarul.

1

VIII. Fogalmazás

„Az élet márvány és sár”

Fejtse ki a gondolatait a megadott címről 2-3 olvasott mű alapján! Ügyeljen a stílusára és a helyesírására! Fogalmazása ne haladja meg a három oldalt!

40

Értékelési szempontok

- Hogyan tudta a tanuló megfogalmazni a választott művek lényegét a cím szempontjából?
- Milyen a szöveg felépítése?
- Milyen a stílusa?

Pontozás

A „közepes” szintű fogalmazás pontszáma 20, a „jó”-nak minősíthetőé 30, a kifogástalan, értékes írás 40 pont. Köztes pontszám is adható tartalmi hiány, a szerkesztési és a nyelvhasználati vétségek miatt.

Továbbküldhetők a legalább 120 pontot elért dolgozatok.